

**CONSEIL DE LA REGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

SESSION ORDINAIRE 1997-1998

2 AVRIL 1998

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**visant à définir les aides
accordées par la Région
aux entreprises d'économie sociale**

(déposée par M. Serge de PATOUL et
Mme Anne-Marie VANPEVENAGE) (F)

**BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE RAAD**

GEWONE ZITTING 1997-1998

2 APRIL 1998

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**tot vaststelling van de steun
die het Gewest toekent aan
de sociale-economievennootschappen**

(ingediend door de heer Serge de PATOUL
en mevr. Anne-Marie VANPEVENAGE) (F)

Développements

1. L'économie sociale

L'économie sociale regroupe les activités économiques dont la finalité est de servir une collectivité plutôt que de dégager un profit. Elle repose sur les notions de solidarité, de citoyenneté et de développement collectif d'intérêts sociaux, culturels et environnementaux. Ce texte relève de la compétence régionale dans la mesure où il vise à dynamiser un secteur de l'économie, le secteur social en l'occurrence, et à permettre aux entreprises à finalité sociale d'acquérir une autonomie financière. Cette ordonnance prend donc place dans le cadre de la politique économique telle que visée à l'article 6, § 1, VI, al. 1, 1°, de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980.

2. Les sociétés à finalité sociale

La présente ordonnance vise les sociétés commerciales à finalité sociale telles que définies par la loi du 13 avril 1995. Cette démarche appelle les précisions suivantes:

a) le principal objectif est de viser les entreprises dont la finalité est de répondre à des besoins collectifs non satisfaits.

Sans que la liste soit exhaustive, on pense:

1. aux associations actives dans les domaines suivants:

- les loisirs, par exemple les événements culturels;
- le sport;
- le tourisme social;
- la défense de l'environnement, par exemple le nettoyage et l'aménagement de sites, les plaines de jeux...;
- la protection du patrimoine, par exemple la valorisation de musées et de monuments;
- les droits de l'homme, par exemple la protection des droits des enfants;
- les services aux personnes, par exemple la production de repas, les aides ménagères;

2. aux entreprises de formation par le travail et aux centres d'éducation et de formation en alternance;

3. aux ateliers protégés;

4. aux maisons d'accueil et auberges de jeunesse.

Toelichting

1. Sociale economie

De 'sociale economie' omvat de economische activiteiten die gericht zijn op dienstverlening aan de gemeenschap in plaats van op winst. Zij stoelt op solidariteit, burgerzin en collectieve ontwikkeling van sociale begrippen, zoals culturele en milieubelangen. Deze tekst heeft betrekking op een gewestelijke aangelegenheid voor zover hij een economische sector, met name de sector van de sociale economie, impulsen wil geven en de ondernemingen met een sociaal oogmerk de mogelijkheid wil bieden financiële autonomie te verkrijgen. Deze ordonnantie past dus in het kader van het economische beleid bedoeld in artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

2. De vennootschappen met een sociaal oogmerk

Deze ordonnantie heeft betrekking op de handelsvennootschappen met sociaal oogmerk bedoeld in de wet van 13 april 1995. Hierbij dienen de volgende verduidelijkingen te worden gemaakt:

a) het gaat in hoofdzaak over de vennootschappen die tot doel hebben te voorzien in collectieve behoeften waaraan niet wordt voldaan.

Zonder volledig te zijn, wordt hierbij gedacht aan:

1. de verenigingen die actief zijn op het vlak van:

- de vrijetijdsbesteding, bijvoorbeeld culturele evenementen;
- de sport;
- het sociaal toerisme;
- de milieuzorg, bijvoorbeeld het opruimen en de inrichting van terreinen, de speelpleinen;
- de bescherming van het erfgoed, bijvoorbeeld het beter tot hun recht doen komen van musea en monumenten;
- de rechten van de mens, bijvoorbeeld de bescherming van de rechten van het kind;
- dienstverlening aan personen, bijvoorbeeld maaltijdbereiding, huishoudelijke hulp;

2. de bedrijven voor vorming door arbeid en de centra voor afwisselend onderwijs en opleiding;

3. de beschutte werkplaatsen;

4. de opvangtehuizen en de jeugdherbergen.

Ces entreprises ne poursuivent pas un but de lucre, mais il se peut que la nature même de leur activité dégage un profit. Une activité commerciale peut en effet se révéler un «outil» indispensable à la poursuite de la finalité sociale. C'est par exemple le cas d'une entreprise de formation par le travail qui fabrique et vend ses produits. Les entreprises visées ne relèvent donc pas nécessairement du secteur non marchand.

Toutefois, l'économie sociale se distingue de l'économie marchande par son objectif.

- b) Le législateur fédéral ayant déjà défini ce type d'entreprise dans le cadre de la loi du 13 avril 1995 entrée en vigueur le 1er juillet 1996, il est logique de se référer à cette définition.

Il faut toutefois préciser que deux conditions énoncées dans cette loi ne reflètent pas exactement la philosophie des auteurs de la présente proposition d'ordonnance.

La première remarque concerne la limite fixée à la rémunération du capital, qui est définie comme suit: «lorsque la société procure aux associés un bénéfice patrimonial direct limité, le bénéfice distribué à ceux-ci ne peut dépasser le taux d'intérêt fixé par le Roi en exécution de la loi de juillet 1955 portant institutions d'un Conseil National de la Coopération, appliqué au montant effectivement libéré des parts ou actions». Ce taux est actuellement de 6%.

Les auteurs de la présente proposition auraient préféré limiter la rémunération du capital au taux moyen d'inflation enregistré au cours des douze mois de l'exercice social majoré de 10%. Par exemple, si le taux d'inflation moyen est de 1,47% (taux enregistré en 1995), la rémunération du capital autorisée auraient été limitée à 1,62%.

Une telle démarche aurait certainement permis de mieux discerner les sociétés visées des autres entreprises commerciales.

La deuxième remarque concerne l'obligation de prévoir dans les statuts de ce type de société les modalités permettant à chaque membre du personnel d'acquérir la qualité d'associé. Les auteurs de la présente proposition estiment que cette condition n'est pas indispensable.

3. Les sociétés à finalité sociale méritent d'être encouragées

- a) *Elles répondent à des besoins collectifs non satisfaits*

La gamme de besoins collectifs non satisfaits – ou partiellement satisfaits – est à la base du développement de l'économie sociale.

Die ondernemingen hebben geen winstoogmerk, maar het kan dat hun activiteit van nature winst oplevert. Een handelsactiviteit kan immers inderdaad een onontbeerlijk "middel" zijn om het sociale doel te bereiken. Dat is bijvoorbeeld het geval met een opleidingsbedrijf, dat de produkten die het vervaardigt, ook verkoopt. De ondernemingen in kwestie zijn dus niet noodzakelijk non-profit-bedrijven.

Sociale economie onderscheidt zich hoe dan ook van handelseconomie door het doel ervan.

- b) Aangezien de federale wetgever dat soort ondernemingen reeds gedefinieerd heeft in de wet van 13 april 1995, die op 1 juli 1996 in werking is getreden, is het logisch dat naar die definitie wordt verwezen.

Er zij echter verduidelijkt dat twee in die wet gestelde voorwaarden niet precies beantwoorden aan de ratio van de auteurs van dit voorstel van ordonnantie.

De eerste opmerking heeft betrekking op de beperking gesteld aan het rendement van het kapitaal, die als volgt wordt omschreven: "(...) het beperkte rechtstreekse vermogensvoordeel dat de vennootschap aan de vennoten uitkeert, [mag] niet hoger zijn dan de rentevoet vastgesteld door de Koning ter uitvoering van de wet van 20 juli 1955 houdende instelling van een Nationale Raad voor de Coöperatieve, toegepast op het werkelijk gestorte bedrag van de aandelen". Die rentevoet bedraagt momenteel 6%.

De indieners van dit voorstel van ordonnantie zouden liever hebben dat het rendement van het kapitaal wordt beperkt tot het gemiddelde inflatiepercentage van de twaalf maanden van het boekjaar, vermeerderd met 10%. Een voorbeeld: bij een gemiddelde inflatie van 1,47% (percentage 1995), zou het toegelaten rendement van het kapitaal beperkt zijn tot 1,62%.

Een dergelijke maatregel zou het beslist mogelijk hebben gemaakt de vennootschappen in kwestie beter van de handelsvennootschappen te onderscheiden.

De tweede opmerking heeft betrekking op de verplichting om in de statuten van dat soort vennootschappen vast te stellen op welke wijze elk personeelslid vennoot kan worden. De indieners van dit voorstel menen dat die voorwaarde niet onontbeerlijk is.

3. De vennootschappen met een sociaal oogmerk verdienen te worden aangemoedigd

- a) *Ze voorzien in collectieve behoeften waaraan niet wordt voldaan*

De collectieve behoeften waaraan niet of slechts ten dele wordt voldaan hebben geleid tot het ontstaan van de sociale economie.

Le secteur privé est peu disposé à développer des services non rentables dans des domaines tels que l'aide aux personnes, la réinsertion des exclus, la protection de l'environnement, la vie culturelle, etc.

Le secteur public ne répond pas – ou ne répond que partiellement – à la demande croissante de besoins collectifs, soit parce qu'il n'en a pas les moyens financiers, soit parce que son organisation ne lui permet pas d'y répondre de manière satisfaisante, soit parce qu'il n'est pas outillé pour satisfaire la demande. Il lui est par exemple difficile d'agir localement, de consacrer le temps nécessaire au dialogue avec les usagers au suivi et au conseil individuel...

L'entreprise qui investit dans l'économie sociale et qui en obtient un rendement inférieur à ce qu'elle pourrait attendre d'une autre activité «subventionnée» en fait des dépenses sociales qui, normalement incomberaient aux pouvoirs publics. Il est par conséquent à la fois raisonnable et économiquement rentable de soutenir financièrement son projet.

La société à finalité sociale est souvent une PME confrontée à des problèmes classiques: accès malaisé au financement, manque de compétence et d'expérience dans la gestion. La finalité n'étant pas le profit, elle a peu de chances d'attirer les investisseurs qui recherchent un rendement élevé. De par le fait qu'elle ne poursuit pas un objectif de profit, elle éprouve par ailleurs des difficultés à rassembler les garanties nécessaires pour obtenir des crédits. Il est par conséquent raisonnable et socialement souhaitable de soutenir son action.

b) Elles génèrent de l'emploi

Des personnes valides et compétentes ne trouvent pas d'emploi alors qu'il existe une gamme de besoins non satisfaits.

Des personnes sont exclues des circuits normaux de production parce qu'elles sont non qualifiées ou physiquement handicapées.

L'économie sociale apporte des réponses à ces problèmes de société.

La société à finalité sociale peut en effet répondre à des besoins collectifs non satisfaits tout en procurant de l'emploi.

Les entreprises de formation par le travail et les centres d'éducation et de formation en alternance ont pour objectif la réinsertion socio-professionnelle d'exclus. Elles méritent certainement un encouragement de la part des pouvoirs publics.

La présente ordonnance ne vise toutefois pas uniquement ce type d'entreprises: d'autres démarches illustrées au point 1.2 ci-dessus présentent une «valeur sociale» tout aussi appréciable.

De particuliere sector is weinig geneigd om niet-winstgevende diensten aan te bieden op vlakken zoals bijstand aan personen, reïntegratie van uitgesloten medeburgers, bescherming van het leefmilieu, cultureel leven, enz.

De openbare sector speelt niet of slechts ten dele in op de toenemende collectieve behoeften omdat hij daartoe niet de financiële middelen heeft of omdat hij zo is georganiseerd dat hij niet bij machte is er op voldoende wijze in te voorzien of nog, omdat hij niet toegerust is om aan de vraag te voldoen. Het is hem bijvoorbeeld moeilijk op plaatselijk vlak iets te ondernemen, de nodige tijd uit te trekken voor een dialoog met de gebruikers, individuele gevallen te volgen of individueel raad te geven...

Het bedrijf dat in de sociale economie investeert en dat een rendement haalt dat kleiner is dan hetgeen men van een andere activiteit zou mogen verwachten, subsidieert in feite sociale uitgaven die normaliter door de overheid zouden moeten worden gedaan. Het is dus tegelijk verstandig en economisch rendabel om zijn project financieel te steunen.

De vennootschap met een sociaal oogmerk is vaak een KMO die met traditionele problemen te kampen heeft: moeilijke toegang tot de financiering, weinig deskundigheid en ervaring inzake beheer. Daar winst niet het oogmerk is, is de kans gering dat zij investeerders kan aantrekken, die een hoger rendement nastreven. Daar zij geen winst nastreeft, heeft ze het bovendien moeilijk de nodige garanties te vinden om een krediet te krijgen. Het is dan ook verstandig en sociaal wenselijk om haar werk te steunen.

b) Ze zorgen voor werkgelegenheid

Valabele en bekwame personen vinden geen werk, hoewel er een resem behoeften is waaraan niet wordt voldaan.

Mensen worden uitgesloten van het normale economisch circuit omdat ze niet geschoold zijn of fysisch gehandicapt zijn.

De sociale economie biedt oplossingen voor die maatschappelijke problemen.

De vennootschap met een sociaal oogmerk kan inderdaad voorzien in behoeften waaraan niet wordt voldaan door werk te bieden.

De bedrijven voor vorming door arbeid en de centra voor afwisselend onderwijs en opleiding streven naar de sociale integratie en de integratie in het arbeidsproces van de uitgesloten. Zij moeten beslist worden aangemoedigd door de overheid.

Deze ordonnantie heeft echter niet alleen betrekking op dat soort bedrijven: ook andere organisaties waarvan sprake in punt 1.2. hebben een even grote "sociale waarde".

4. L'objectif est d'encourager le développement de l'économie sociale

La Région propose cinq types d'encouragements:

- un subside de lancement non récurrent limité à 20% du capital initial, avec un maximum absolu de 1 million;
- une participation en capital limitée à 50% du capital de la société, avec un maximum de 10 millions;
- un subside en bonification d'intérêts limité à 50% de l'intérêt à payer sur le capital emprunté par la société auprès de l'institution financière de son choix;
- une garantie financière limitée à 10 millions lors de la souscription d'un emprunt auprès d'un organisme financier;
- une assistance à la gestion

La démarche se veut dynamique. La Région ne peut se permettre de soutenir des entreprises incapables de devenir autonomes à terme. L'objectif est d'encourager la société à finalité sociale jusqu'à ce qu'elle devienne autonome, et si possible pendant un maximum de 5 ans. Cette démarche permet d'encourager régulièrement de nouvelles initiatives.

La présente ordonnance stipule que le Gouvernement agréé les sociétés à finalité sociale qu'il souhaite encourager sur base d'un plan de viabilité financière.

Une fois agréée, la société encouragée doit tout mettre en œuvre pour devenir autonome, et au besoin fait appel à l'assistance à la gestion proposée par le Gouvernement.

La société qui reçoit un subside non récurrent de lancement peut être suivie et conseillée pendant un maximum de 5 ans.

Lorsque la Région prend une participation dans le capital de la société, son intention est de revendre ses parts, et si possible dans les 5 ans.

Lors de la prise de participation, la Région s'engage à revendre - éventuellement progressivement - ses parts au prix d'acquisition, majoré du taux d'inflation. Pendant la durée de la prise de participation du Gouvernement dans son capital, la société peut également bénéficier de l'assistance à la gestion.

L'assistance à la gestion consiste en conseils pour établir:

- un plan financier, portant notamment sur la mise en place d'une gestion transparente et d'un suivi des comptes dès le premier jour, l'étude d'autres possibilités de financement, etc...

4. Het doel: de ontwikkeling van de sociale economie bevorderen

Het Gewest stelt vijf steunmaatregelen voor:

- een eenmalige startsubsidie, beperkt tot 20% van het aanvangskapitaal, met een maximum van 1 miljoen;
- een participatie van maximum 50 % in het kapitaal van de vennootschap, met een maximum van 10 miljoen;
- een rentesubsidie, beperkt tot 50% van de rente die moet worden betaald op het kapitaal dat de vennootschap bij een financiële instelling van haar keuze leent;
- een financiële waarborg, beperkt tot 10 miljoen, bij het aangaan van een lening bij een financiële instelling,
- bijstand bij het beheer.

Men wil dynamische maatregelen. Het Gewest kan zich niet veroorloven bedrijven te steunen die zichzelf op termijn niet kunnen bedruipen. Het gaat erom de vennootschap met een sociaal oogmerk te steunen tot zij op eigen benen kan staan, zo mogelijk gedurende maximum 5 jaar. Die maatregel maakt het mogelijk geregeld nieuwe initiatieven te steunen.

Volgens deze ordonnantie erkent de Regering de vennootschappen met een sociaal oogmerk die ze wenst te steunen op basis van een plan voor de financiële leefbaarheid.

Zodra de gesteunde vennootschap erkend is, moet zij alles in het werk stellen om zelfstandig te worden en, indien nodig, doet zij een beroep op de door de Regering voorgestelde bijstand bij het beheer.

De vennootschap die een eenmalige startsubsidie krijgt, kan gedurende maximum 5 jaar worden gevolgd en worden geadviseerd.

Wanneer het Gewest een participatie in het kapitaal van de vennootschap neemt, is het met de bedoeling zijn aandelen door te verkopen, zo mogelijk binnen 5 jaar.

Wanneer het Gewest een participatie neemt, verbindt het zich ertoe zijn aandelen - eventueel geleidelijk aan - weer te verkopen tegen aankoopprijs, vermeerderd met het inflatiepercentage. Zolang de Regering in het kapitaal participeert, kan de vennootschap ook bijstand krijgen bij het beheer.

De bijstand bij het beheer bestaat uit advies om:

- een financieel plan op te stellen, dat onder meer betrekking heeft op het tot stand brengen van een doorzichtig beheer en op een follow-up van de rekeningen, vanaf de eerste dag, op de studie van andere financieringsmogelijkheden, enz.

- un plan d'action portant notamment sur la présentation et l'information aux usagers, la manière dont le résultat social de l'activité sera évalué, la manière dont le service fourni sera organisé...

5. L'encouragement doit être subordonné à certains critères

Les pouvoirs publics ne peuvent pas se permettre d'encourager des projets qui ne seraient pas socialement et économiquement efficaces. Au-delà de la capacité à devenir financièrement autonome à terme, il convient d'être attentifs à certains critères d'efficacité. L'étude de diverses expériences de soutien à l'économie sociale menées dans d'autres pays permet par ailleurs de dégager quelques facteurs de réussite et d'efficacité, par exemple:

- les expériences présentées lors d'une conférence internationale organisée par INAISE (International Association of Investors in the Social Economy) en mai 1994;
- l'étude d'expériences françaises, telle la Fondation France Active dont la décision 90 d'agrément pourra utilement tenir compte.

En voici un aperçu:

La proximité

Le fait de répondre à des besoins locaux en faisant appel à des ressources et des soutiens locaux peut être un facteur de réussite en termes de «résultat social».

La diversification du financement

L'objectif est de soutenir des entreprises qui doivent à terme devenir financièrement autonomes. La diversification du financement est à cet égard un facteur de réussite.

L'entreprise peut faire appel à des formules variées: subside, crédits, facilités de caisse, garanties, dons d'argent ou d'équipement, services en nature... Ceci offre une plus grande stabilité, une plus grande sécurité et contribue à résoudre la contradiction due au fait que l'on finance des projets à long terme avec des fonds investis à court terme: chaque partenaire peut financer un aspect différent: équipement, locaux, formation...

La synergie

Dans le même ordre d'idées, une entreprise ou un projet qui fait intervenir plusieurs acteurs motivés fournissant un

- een actieplan op te stellen, dat onder andere betrekking heeft op de voorstelling aan en de voorlichting van de gebruikers, op de wijze waarop het sociale resultaat van de activiteit wordt geëvalueerd, op de manier waarop de dienstverlening georganiseerd wordt...

5. Bij de steunverlening moeten bepaalde criteria worden gehanteerd

De overheid kan het zich niet veroorloven projecten te steunen die uit sociaal en economisch oogpunt niet doelmatig zouden zijn. De vennootschappen in kwestie moeten op termijn niet alleen financieel autonoom worden, maar men moet er ook op toezien dat bepaalde doelmatigheidscriteria worden gehanteerd. De studie van verscheidene projecten voor steun aan de sector van de sociale economie in andere landen kan bovendien aan het licht brengen welke factoren tot succes en doeltreffendheid leiden, onder meer:

- de projecten die tijdens een door de INAISE (International Association of Investors in the Social Economy) georganiseerde internationale conferentie zijn voorgesteld in mei 1994;
- de studie van Franse projecten, zoals de Fondation France Active, waarmee men bij erkenning rekening zou kunnen houden.

Hier volgt een overzicht:

De proximité

Het feit dat men bij het voldoen aan plaatselijke behoeften een beroep doet op lokale middelen en plaatselijke steun kan een factor zijn die de slaagkansen vergroot op het vlak van het "sociaal resultaat";

Financieringsdiversificatie

Het gaat erom bedrijven te steunen die op termijn financieel autonoom moeten worden. Financieringsdiversificatie kan in dat opzicht een factor zijn die tot succes leidt.

Het bedrijf heeft verschillende mogelijkheden: subsidies, kredieten, kasfaciliteiten, waarborgen, giften in geld of uitrusting, diensten in natura... Dat zorgt voor grotere stabiliteit, voor meer veiligheid en biedt een oplossing voor het probleem dat men langetermijnprojecten moet financieren met kortetermijninvesteringen: elke partner kan een ander aspect financieren: uitrusting, lokalen, opleiding...

Synergie

In dat verband is een bedrijf of een project dat verschillende gemotiveerde actoren inschakelt die een bijdrage 'in

soutien «en nature» pour créer une synergie d'action sur le terrain présente un atout. Il peut s'agir par exemple de mobiliser le bénévolat de particuliers, le soutien de professionnels comme les psychologues par exemple, ou la collaboration d'une autre association etc...

Le professionnalisme

Le professionnalisme de l'entrepreneur est sans conteste un facteur de réussite.

Le candidat qui montre qu'il est capable de combiner sa préoccupation sociale d'origine avec un savoir-faire technique, administratif et commercial acquis éventuellement dans un autre domaine présente un atout. La manière dont il introduit sa demande peut déjà être significative (exemple: A-t-il spontanément déjà bien défini la «valeur sociale» de sa démarche? A-t-il déjà fait une étude de faisabilité?)

Par ailleurs, comme stipulé à l'article 4, la société agréée peut bénéficier d'une assistance à la création et à la gestion.

Le fonctionnement démocratique

La volonté d'associer les usagers au fonctionnement de la société, en leur permettant par exemple de participer à la conception, au développement et à l'évaluation de l'action peut également être un facteur de réussite.

L'impact social

Il est certes difficile d'apprécier à priori la «valeur sociale» d'une démarche. Toutefois, une entreprise axée sur des enjeux interconnectés peut présenter une «valeur» supérieure à une autre. Ce serait le cas, par exemple, d'une association qui souhaite aider les jeunes défavorisés en zone urbaine car les enjeux sont multiples: difficultés à l'école et à la maison, drogue, chômage, criminalité, inaccessibilité au crédit,...

natura' leveren om op het terrein samenwerking tot stand te brengen, een troef. Men kan bijvoorbeeld particulieren als vrijwilligers inschakelen, ervoor zorgen dat specialisten zoals bijvoorbeeld psychologen, hun steun verlenen of dat een andere vereniging meewerkt...

Professionalisering

De deskundigheid van de ondernemer is ongetwijfeld een factor die de slaagkansen vergroot.

De kandidaat die bewijst dat hij zijn oorspronkelijke sociale bekommernis kan combineren met een technische, administratieve en commerciële knowhow die hij eventueel op een ander vlak heeft verworven, heeft een troef in handen. De manier van indiening van zijn aanvraag kan reeds significant zijn (bijvoorbeeld: Heeft hij spontaan de 'sociale waarde' van zijn project omschreven? Heeft hij reeds een haalbaarheidsstudie laten uitvoeren?)

Zoals bovendien in artikel 4 vastgesteld is, kan de erkende vennootschap rekenen op hulp bij de oprichting en bij het beheer.

Democratische werking

De wil om de gebruikers bij de werking van de vennootschap te betrekken door hun bijvoorbeeld de mogelijkheid te bieden mee te werken aan het bedenken, het ontwikkelen en het beoordelen van de actie, kan eveneens een factor zijn die de slaagkansen vergroot.

Sociale gevolgen

Het is uiteraard moeilijk om à priori de "sociale waarde" van een project in te schatten. Hoe dan ook, de "waarde" van een bedrijf dat onderling verbonden doelstellingen nastreeft, kan groter zijn dan die van een ander. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn met een vereniging die hulp wil bieden aan de kansarme jongeren in de stad, want de inzet is van velerlei aard: moeilijkheden op school en thuis, drugs, werkloosheid, criminaliteit, geen toegang tot krediet...

Commentaire des articles

Articles 1 et 2

Ces articles n'appellent aucun commentaire.

Article 3

Il convient de limiter les aides accordées par la Région afin de partager les risques entre l'entrepreneur et la Région.

La société à finalité sociale qui reçoit un subside en capital ou un subside de lancement peut être suivie et conseillée jusqu'à ce qu'elle devienne financièrement autonome, et maximum pendant 5 ans.

Le professionnalisme est une condition de longévité économique.

Le représentant du Gouvernement sera par exemple attentif aux aspects suivants:

- la transparence financière de la gestion, qui suppose notamment le respect d'un plan financier, un suivi des comptes dès le premier jour;
- l'étude de diverses possibilités de financement afin de préparer l'autonomie financière à terme;
- la formation du personnel;
- la présentation, l'information aux usagers;
- l'aptitude à comprendre les besoins et à identifier les opportunités;
- l'attention portée à la satisfaction des usagers, au dialogue avec ces derniers;
- l'attention portée à l'évaluation du résultat atteint en termes d'efficacité sociale;
- dans certains cas, par exemple en matière d'aide aux personnes, la mission éducative, car il faut éviter de développer l'assistanat;
- la recherche d'autres soutiens financiers, tels l'épargne locale de sympathie, la sponsorship,...
- la gestion à long terme: souci d'amélioration, de développement,...

Le représentant du Gouvernement n'a pas pouvoir de décision mais il peut formuler un avis au Gouvernement sur la viabilité de la société ou du projet candidat, et doit signaler les éventuels dysfonctionnements.

Toelichting bij de artikelen

Artikel 1 en 2

Deze artikelen behoeven geen commentaar.

Artikel 3

De door het Gewest verleende steun moet worden beperkt om de risico's tussen de ondernemer en het Gewest te verdelen.

De vennootschap met een sociaal oogmerk die een kapitaalsubsidie of een startsubsidie krijgt, kan gedurende maximum vijf jaar worden gevolgd en geadviseerd tot ze financieel zelfstandig wordt.

Professionalisering is een voorwaarde voor economische overleving.

De vertegenwoordiger van de Regering zal bijvoorbeeld aandacht moeten besteden aan de volgende aspecten:

- de financiële doorzichtigheid van het beheer, wat onder andere de inachtneming van een financieel plan veronderstelt, een follow-up van de rekeningen, vanaf de eerste dag;
- de studie van diverse financieringsmogelijkheden ten einde de financiële autonomie op termijn voor te bereiden;
- de opleiding van het personeel;
- de voorstelling aan en de voorlichting van de gebruikers;
- het vermogen om de noden te begrijpen en de mogelijkheden vast te stellen;
- de aandacht voor de tevredenheid van de gebruikers, voor de dialoog met deze laatsten;
- de aandacht voor de beoordeling van het resultaat op het vlak van de sociale doelmatigheid;
- in sommige gevallen, bijvoorbeeld bij hulp aan personen, de educatieve taak, omdat men moet vermijden in een toestand van blijvende hulpverlening terecht te komen;
- het zoeken naar andere vormen van financiële steun, zoals plaatselijke steun, uit sympathie, sponsoring,...
- het beheer op lange termijn: streven naar verbetering, ontwikkeling,...

De vertegenwoordiger van de Regering kan geen beslissingen nemen maar kan bij de Regering advies uitbrengen over de leefbaarheid van de vennootschap of van het project en moet op eventuele tekortkomingen wijzen.

Article 4

Plus une entreprise a une dimension humaine, plus elle a des chances de rester proche des préoccupations des usagers et de pouvoir leur fournir un service «sur mesure». Ce critère est important lorsqu'il s'agit d'insérer des exclus, de fournir de l'aide aux personnes, etc.

Par ailleurs, l'objectif étant d'encourager le développement d'initiatives, il est souhaitable de concentrer les encouragements sur les jeunes entreprises ou les entreprises de petite dimension, qui en éprouvent davantage le besoin.

Article 5

Les statuts doivent permettre d'apprécier si l'objet social de la société répond aux conditions énoncées dans la présente ordonnance. Le plan financier, les rapports d'activité et bilans financiers doivent permettre d'apprécier la viabilité du projet et la capacité de la société de se passer de l'aide de la Région à terme.

Le descriptif des activités et des objectifs de la société doit également permettre d'apprécier si l'octroi d'une aide se justifie dans le cadre de la présente ordonnance.

Article 6

Cet article reflète le souhait exprimé dans les développements, d'éviter que la société d'économie sociale reste à charge des pouvoirs publics.

Rappelons que l'objectif est d'aider la société à devenir financièrement autonome dans un délai de 5 ans. Elle doit prouver sa capacité à atteindre cet objectif en fournissant un plan financier. Le renouvellement de l'agrément n'est par conséquent pas automatique.

La faculté de renouveler l'agrément est toutefois indispensable car la société d'économie sociale qui met tout en œuvre pour atteindre l'objectif d'autonomie peut être confrontée à des difficultés pour obtenir par ailleurs les moyens financiers nécessaires à la poursuite de ses activités. Il est par conséquent logique de lui permettre d'avoir accès à un nouveau subside en bonification d'intérêts, à une garantie en cas de souscription d'emprunt ou encore à une participation de la Région dans un accroissement de capital.

Si l'agrément n'est pas renouvelé, les engagements pris antérieurement par la Région sont bien évidemment respectés. Par exemple, si la Région a accordé sa garantie pour un emprunt d'une durée supérieure à 5 ans, la garantie est maintenue même si l'agrément n'est pas renouvelé.

Artikel 4

Hoe meer een bedrijf op mensenmaat gemaakt is, hoe meer kansen het heeft om in te spelen op de verlangens van de gebruikers en om hun een dienstverlening "op maat" te kunnen aanbieden. Dit is een belangrijk criterium wanneer het erom gaat uitgesloten te integreren, bijstand te verlenen aan personen,...

Daar het bovendien de bedoeling is initiatieven aan te moedigen, is het gewenst vooral steun te geven aan jonge bedrijven of kleinschalige ondernemingen, die er meer nood aan hebben.

Artikel 5

Uit de statuten moet men kunnen opmaken of het sociale oogmerk van de vennootschap voldoet aan de in deze ordonnantie gestelde voorwaarden. Het financiële plan, de activiteitenverslagen en de financiële balansen moeten het mogelijk maken na te gaan of het project leefbaar is en of de vennootschap het op termijn zonder de steun van het Gewest kan stellen.

Uit de beschrijving van de activiteiten en de doelstellingen van de vennootschap moet men ook kunnen opmaken of de steunverlening in het kader van deze ordonnantie verantwoord is.

Artikel 6

In dit artikel wordt uiting gegeven aan de wens die in de toelichting geformuleerd is namelijk vermijden dat de vennootschap uit de sector van de sociale economie ten laste van de overheid blijft vallen.

We herinneren eraan dat het de bedoeling is de vennootschap te helpen om binnen een termijn van vijf jaar financieel zelfstandig te worden. Zij moet door middel van een financieel plan bewijzen dat zij dat doel kan bereiken. De erkenning wordt bijgevolg niet automatisch hernieuwd.

De mogelijkheid om de erkenning te hernieuwen is evenwel onontbeerlijk want de sociale-economievennootschap die alles in het werk stelt om zichzelf te kunnen bedruipen, kan moeilijkheden ondervinden om de financiële middelen te vinden om haar activiteiten te kunnen voortzetten. Het is bijgevolg logisch dat haar de mogelijkheid kan worden geboden een nieuwe rentesubsidie, een waarborg bij het afsluiten van een lening of nog, een participatie van het Gewest bij een kapitaalverhoging te verkrijgen.

Wordt de erkenning niet hernieuwd, dan moeten de eerder door het Gewest aangegane verbintenissen vanzelfsprekend worden nagekomen. Als het Gewest bijvoorbeeld zijn waarborg heeft verleend voor een lening met een looptijd van meer dan vijf jaar, dan blijft die waarborg gehandhaafd, ook al wordt de erkenning niet hernieuwd.

Article 7

Le rapport annuel permet de garantir une gestion transparente de l'attribution des subsides.

Il doit également servir d'outil de gestion pour le futur: devant le nombre et la diversité des besoins à satisfaire en matière d'économie sociale, il est indispensable de fixer des priorités et de les faire connaître.

Une modification des priorités futures ne signifie pas la rupture des engagements en cours.

Article 8

Il s'agit ici d'éviter le détournement des subsides accordés à des fins d'enrichissement des associés.

Artikel 7

Het jaarverslag biedt de mogelijkheid een doorzichtig beheer bij de toekenning van de subsidies te garanderen.

Het moet ook dienen als beheersinstrument voor de toekomst: gelet op het aantal en op de diversiteit van de behoeften waaraan op het vlak van de sociale economie moet worden voldaan, is het onontbeerlijk prioriteiten vast te stellen en bekend te maken.

Een wijziging van de toekomstige prioriteiten betekent niet dat de lopende verbintenissen niet meer moeten worden gerespecteerd.

Artikel 8

Het gaat erom te vermijden dat de toegekende subsidies worden gebruikt om de vennoten te verrijken.

PROPOSITION D'ORDONNANCE**visant à définir les aides
accordées par la Région
aux entreprises d'économie sociale***Article 1*

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

La présente ordonnance vise les sociétés à finalité sociale telles que définies par la loi du 13 avril 1995.

Article 3

§ 1. — Les aides de la Région ne peuvent être accordées que pour les sociétés à finalité sociale répondant aux conditions fixées à l'article 4 et dont les activités correspondent aux priorités fixées conformément à l'article 7.

§ 2. — Pour toute société à finalité sociale agréée, le Gouvernement peut, selon les modalités qu'il fixera:

- 1° octroyer un subside non récurrent de lancement;
- 2° accorder un subside en bonification d'intérêt;
- 3° prendre une participation dans le capital de la société;
- 4° fournir sa garantie lorsque la société souscrit un emprunt auprès d'un organisme financier.

§ 3. — 1° Le subside non récurrent de lancement est limité à 20% du capital initial de la société, avec un maximum absolu de 1 million. Ce montant est indexé sur base de l'indice des prix à la consommation à partir du 1er janvier qui suit l'entrée en vigueur de la présente ordonnance.

2° La participation en capital est limitée à 50% du capital de la société avec un maximum absolu de 10 millions. Ce montant est indexé sur base de l'indice des prix à la consommation à partir du 1er janvier qui suit l'entrée en vigueur de la présente ordonnance.

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE**ter vaststelling van de steun
die het Gewest toekent aan
de sociale-economievennootschappen***Artikel 1*

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Deze ordonnantie heeft betrekking op de vennootschappen met een sociaal oogmerk zoals omschreven door de wet van 13 april 1995.

Artikel 3

§ 1. — De steun van het Gewest kan alleen worden toegekend aan die vennootschappen met een sociaal oogmerk welke voldoen aan de in artikel 4 vastgestelde voorwaarden en waarvan de activiteiten beantwoorden aan de overeenkomstig artikel 7 vastgestelde prioriteiten.

§ 2. — Voor elke erkende vennootschap met een sociaal oogmerk kan de Regering volgens de regels die zij zal vaststellen:

- 1° een eenmalige startsubsidie toekennen;
- 2° een rentesubsidie toekennen;
- 3° een participatie nemen in het kapitaal van de vennootschap;
- 4° zijn waarborg verlenen wanneer de vennootschap bij een financiële instelling een lening aangaat.

§ 3. — 1° De eenmalige startsubsidie is beperkt tot 20% van het aanvangskapitaal van de vennootschap, met een volstrekt maximum van 1 miljoen. Dit bedrag wordt geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijzen, vanaf 1 januari volgend op de inwerkingtreding van deze ordonnantie.

2° De participatie in het kapitaal is beperkt tot 50% van het kapitaal van de vennootschap, met een volstrekt maximum van 10 miljoen. Dit bedrag wordt geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijzen, vanaf 1 januari volgend op de inwerkingtreding van deze ordonnantie.

- 3° Le subside en bonification d'intérêts est limité à 50% de l'intérêt appliqué sur le capital emprunté par la société auprès de l'institution financière de son choix.
- 4° La garantie d'un emprunt est limitée à 10 millions. Ce montant est indexé sur base de l'indice des prix à la consommation à partir du 1er janvier qui suit l'entrée en vigueur de la présente ordonnance.
- 5° Le subside non récurrent de lancement et la participation en capital ne peuvent être cumulés.

Article 4

L'agrément ne peut être accordé qu'aux sociétés à finalité sociale remplissant les conditions suivantes:

- 1° la société à finalité sociale doit occuper moins de 50 travailleurs;
- 2° elle doit avoir comme objet social le développement collectif d'intérêts sociaux, culturels ou environnementaux.

Article 5

La demande d'agrément doit être accompagnée des documents suivants:

- 1° les statuts de la société à finalité sociale;
- 2° le plan financier;
- 3° les rapports d'activité et bilans financiers des trois dernières années ou des rapports d'activité et bilans financiers établis depuis sa création si la société à finalité sociale a été créée dans le courant des trois dernières années précédant sa demande d'agrément;
- 4° un descriptif des activités et objectifs de la société à finalité sociale;
- 5° tout autre document que le Gouvernement estime nécessaire.

Article 6

L'agrément est accordé pour une durée de 5 ans maximum, sur base des conditions visées aux articles 3 et 4. Il peut être renouvelé sur base des conditions visées aux articles 3 et 4.

- 3° De rentesubsidie is beperkt tot 50% van de rente op het kapitaal dat de vennootschap geleend heeft bij de financiële instelling van haar keuze.
- 4° De waarborg voor de lening is beperkt tot 10 miljoen. Dit bedrag wordt geïndexeerd op basis van de index van de consumptieprijzen, vanaf 1 januari volgend op de inwerkingtreding van deze ordonnantie.
- 5° De eenmalige startsubsidie en de participatie in het kapitaal kunnen niet worden gecumuleerd.

Artikel 4

De vennootschappen met een sociaal oogmerk kunnen alleen dan worden erkend als ze aan de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° de vennootschap met een sociaal oogmerk moet ten minste 50 werknemers in dienst hebben;
- 2° haar maatschappelijk doel moet erin bestaan sociale, culturele of milieubelangen collectief te ontwikkelen.

Artikel 5

Bij de aanvraag om erkenning moeten de volgende stukken worden gevoegd:

- 1° de statuten van de vennootschap met een sociaal oogmerk;
- 2° het financieel plan;
- 3° de activiteitenverslagen en de financiële balansen van de laatste drie jaren of activiteitenverslagen en financiële balansen die sedert de oprichting van de vennootschap met sociaal oogmerk zijn opgesteld indien deze vennootschap is opgericht binnen de drie laatste jaren die aan de aanvraag om erkenning voorafgaan;
- 4° een beschrijving van de activiteiten en van de doelstellingen van de vennootschap met een sociaal oogmerk;
- 5° elk ander document dat de Regering nodig acht.

Artikel 6

De erkenning wordt verleend voor maximum vijf jaar, op basis van de in de artikelen 3 en 4 gestelde voorwaarden. Zij kan worden hernieuwd op basis van de in de artikelen 3 en 4 gestelde voorwaarden.

Article 7

Le Gouvernement communique annuellement un rapport comprenant:

- la liste des projets et entreprises agréés, le suivi qui leur a été réservé et les résultats enregistrés au cours de l'année écoulée;
- les priorités qu'il fixe quant à la nature des initiatives qu'il souhaite encourager au cours de la nouvelle période.

Article 8

En cas de liquidation de la société dans les 2 ans qui suivent la fin de son agrément ou le terme d'un emprunt lié à un subside en bonification d'intérêts, le surplus de liquidation sera prioritairement affecté au remboursement du ou des subsides accordé(s) par la Région, majoré(s) du taux d'inflation.

Le 14 novembre 1996.

Serge de PATOUL (F)
Anne-Marie VANPEVENAGE (F)

Artikel 7

De Regering bezorgt jaarlijks een verslag met:

- de lijst van de erkende projecten en bedrijven, de follow-up ervan en de in de loop van het afgelopen jaar geboekte resultaten;
- de prioriteiten die ze vaststelt betreffende de aard van de initiatieven die ze in de loop van de nieuwe periode wenst aan te moedigen.

Artikel 8

Bij vereffening van de vennootschap binnen twee jaar na het einde van haar erkenning of na het verstrijken van de looptijd van een lening waaraan een rentesubsidie gekoppeld is, zal hetgeen overblijft bij de vereffening bij voorrang worden besteed aan de terugbetaling van de subsidie(s) die door het Gewest is (zijn) toegekend, vermeerderd met het inflatiepercentage.

14 november 1996.

